



Euroopan unionin
rahoittama
NextGenerationEU

Oppien siirto toteutusvaiheessa

Toteutusvaiheen toteutussuunnitelma



**DIGI
RATA**

Taulukko 1 - Versiohistoria

Versio	Pvm.	Kirjoittajat	Katselmoijat	Hyväksyjä	Lisätiedot
1.0	10.1.2025	Annamaija Åhman, Jarmo Kuusela, Sini Syrjä	Katri Häkki, Aapo Tiilikainen, Johanna Kuismin, Mikko Natunen, Miikka Uotila, Jari Knuutila, Saara Haapala	Jari Pylvänäinen	

Tiivistelmä

Tässä *Oppien siirto toteutusvaiheessa* -dokumentissa kuvataan prosessit, joilla oppeja kerätään, analysoidaan ja juurrutetaan. Dokumentissa kuvataan roolit ja menetelmät. Tämänhetkinen versio pohjautuu osittain EKA-projektiin, esimerkiksi käytettyjen roolien nimikkeiden osalta sekä työkalujen osalta. Suunnitelma ja prosessit tullaan päivittämään, kun toteutusvaiheen organisaatio on tiedossa ja on päätetty käytettävät työkalut. Oppien siirron prosessi sekä työkalut ovat vielä kehitysvaiheessa, joten suunnitelma ja tämä dokumentti tulevat vielä päivittymään toteutusvaiheessa.

Oppien siirron periaatteena on tunnistaa kulloinkin käynnissä olevassa hankevaiheessa hankintaan, teknisiin ratkaisuihin, organisoitumiseen, johtamiseen ja projektinhallintaan liittyviä näkökulmia, joilla voitaisiin parantaa seuraavan hankevaiheen onnistumista sekä taloudellisesta että toteutuksen näkökulmasta.

Jokaisella hankkeen työntekijällä on oppien keräämisessä tärkeä rooli tunnistaa sellaisia tapahtumia, jotka toimivat erityisen hyvin tai voitaisiin tehdä paremmin seuraavassa hankevaiheessa. Oman oppitietonsa voi tuoda muiden tietoon työpajoissa, erillisissä keskusteluissa tai dokumentoimalla sen.

Kolme tärkeintä huomiota toteutusvaiheen suunnitteluun ovat, että *kerätyt opit tulee huomioida hankintojen suunnittelussa ja valmistelussa, oppien kerääminen tulee sisällyttää hankintoihin ja projektien työsuunnitelmaan, ja kertyneiden oppien analysointiin tulee varata tarvittavat resurssit.*

Sisältö

1	OPPIEN SIIRTO TOTEUTUSVAIHEESSA.....	3
2	OPPIEN SIIRRON ROOLIT	3
3	OPPIEN SIIRRON PROSESSIT	4
3.1	Oppien kerääminen	5
3.2	Oppien analysointi	6
3.3	Oppien juurruttaminen	7
4	OPPIEN KERÄÄMISEN MENETELMÄT	7
5	OPPIARKISTO	9
6	OPPIEN SIIRRON VAIKUTTAVUUDEN ARVIOINTI	9

1 Oppien siirto toteutusvaiheessa

Oppien siirto on osa toteutusvaiheen laatu- ja johtamisjärjestelmää ja päivittyä tarvittaessa laatu- ja johtamisjärjestelmän päivittyessä.

Oppien keräämisen toimintatapoja on kehitetty EKA-projektin yhteydessä ja kehityksessä on ollut tavoitteilana systemaattinen oppien kerääminen. Oppien keräämisen tarpeen arviointi EKA-projektissa on toteutettu osana säännöllistä projektin etenemisen seuranta, kuten Last Planner -statuksen päivitys. Oppien keräämisen ja hyödyntämisen tulee näkyä kaikissa hankkeen osissa siten, että voidaan varmistua siitä, että opitut asiat pystytään siirtämään seuraaviin hankevaiheisiin.

Oppien siirron prosessit ohjaavat oppien siirtoa toteutusvaiheessa. Tärkeitä huomioita toteutusvaiheen suunnitteluun, jotta oppien kerääminen ja siirto on systemaattista:

1. Kerättyjen oppien huomioiminen hankintojen suunnittelussa ja valmistelussa.
2. Oppien keräämisen sisällyttäminen hankintoihin ja projektien työsuunnitelmaan.
3. Resurssien varaaminen kertyneiden oppien analysointiin.

2 Oppien siirron roolit

Oppien siirtäminen Digiradassa on määritelty siten, että oppia ja tietoa siirtyy hankevaiheesta toiseen. Oppien siirron periaatteena on tunnistaa käynnissä olevassa hankevaiheessa kaikessa tekemisessä hankintaan, teknisiin ratkaisuihin, organisoitumiseen, johtamiseen ja projektinhallintaan liittyviä näkökulmia, joilla voitaisiin parantaa seuraavan hankevaiheen onnistumista sekä taloudellisesta että toteutuksen näkökulmasta.

Projektipäälliköllä on avainrooli sekä edellisen hankevaiheen oppien hyödyntämisessä että oman hankeosansa oppien keräämisessä. Projektipäällikkö varmistaa, että tiimin jäsenet ottavat huomioon edellisen hankevaiheen opit sekä dokumentoivat havaitsemansa opit omasta työstään. Projektipäällikkö luo johtamisellaan ympäristön, jossa oppiminen ja kehittäminen ovat jatkuvia prosesseja. Tässä yhteydessä projektipäälliköllä tarkoitetaan EKA- ja ROSU -projektipäälliköitä, sekä rataosakohtaisten projektien projektipäälliköitä.

Oppien keräämisessä on jokaisella hankkeen työntekijällä tärkeä rooli, riippumatta siitä millaisella sopimuksella he töitä hankkeessa tekevät. Jokaisella tulee työssään vastaan tilanteita, joissa tunnustetaan jotain sellaista, joka seuraavalla kerralla voitaisiin joko tehdä paremmin tai joka toimi erityisen hyvin juuri tällä kertaa. Kaikki nämä ovat tärkeitä

havaintoja, kun seuraavan hankevaiheen suunnittelu aloitetaan. Oman oppitietonsa voi tuoda muiden tietoon työpajoissa, erillisissä keskusteluissa tai dokumentoimalla sen.

Vastuualueiden päälliköt ja asiantuntijat ovat merkittävässä roolissa oppien analysoinnissa ja juurruttamisessa. Oppien analysoinnin tavoitteena on tunnistaa kyseiseen hankevaiheeseen vaikuttavat opit, arvioida niiden vaikutus sekä hankevaiheen toteuttamiseen että riskienhallintaan ja määrittellä toimenpiteet, joilla nämä opit huomioidaan kyseisessä hankevaiheessa. Oppien juurruttamisessa vastuualueiden päälliköt ja asiantuntijat ovat avainasemassa, kun he vievät ehdotetut toimenpiteet käytäntöön sekä arvioivat miten hyvin toimenpiteet ovat toimineet hankevaiheessa.

Oppien siirtoon on nimettävä vastuuhenkilö, joka tukee hankkeen projektipäälliköitä ja vastuualueiden päälliköitä oppien siirrossa ja seuraa sen toteutumista. Hänen tehtävänä on varmistaa, että hankkeella on käytössä toimivat prosessit, työkalut ja menetelmät oppien keräämiseen, analysointiin ja juurruttamiseen.

Hankkeen johtamisen merkitys oppien siirrossa korostuu rohkean oppimiskulttuurin luomisessa. Johdon tuella pystytään myös helpottamaan resurssien jakamista ja sitoutumista oppimisprosessiin.

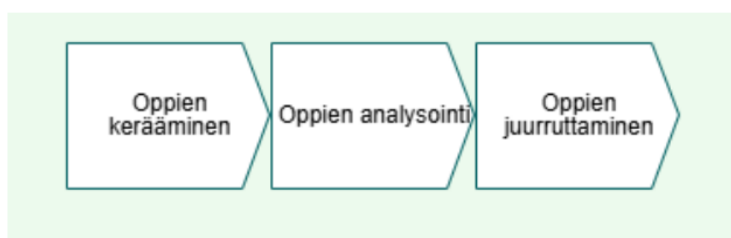
Toteutusvaiheen organisaation vahvistumisen myötä tunnistetaan lisäksi koulutukseen, tiedonhallintaan ja dokumentaatioon liittyvien roolien merkitys ja mahdollisuudet oppien siirron edesauttamisessa.

3 Oppien siirron prosessit

Oppien siirron prosessit ovat kuvattuna Fintrafficin IMS-järjestelmässä. Prosessien päivittämisestä vastaa oppien siirron prosessinomistaja. Prosessit päivittyvät toteutusvaiheen laatu- ja johtamisjärjestelmän luomisen yhteydessä.

Prosesseissa on kuvattu roolit ja tietovarannot, jotka liittyvät oppien siirtoon toteutusvaiheessa.

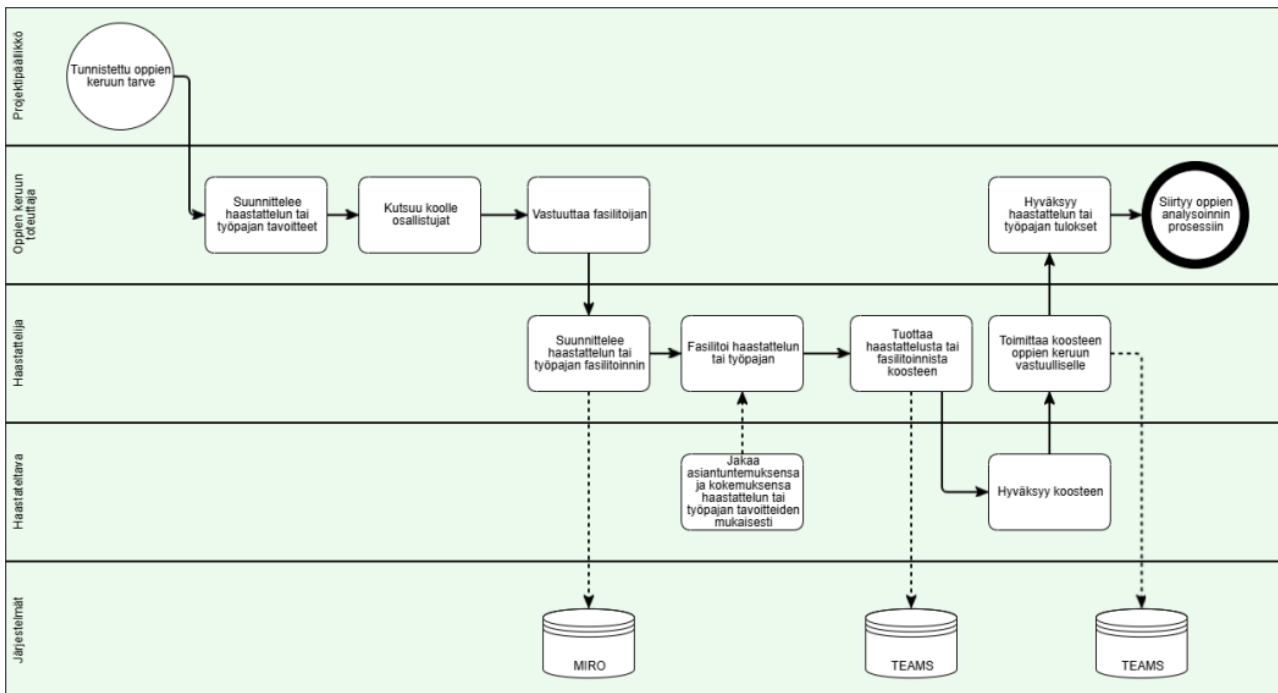
Oppien siirto koostuu kolmesta prosessista (Kuva 1 – Oppien kerääminen, Oppien analysointi ja Oppien juurruttaminen).



Kuva 1. Oppien siirron prosessit

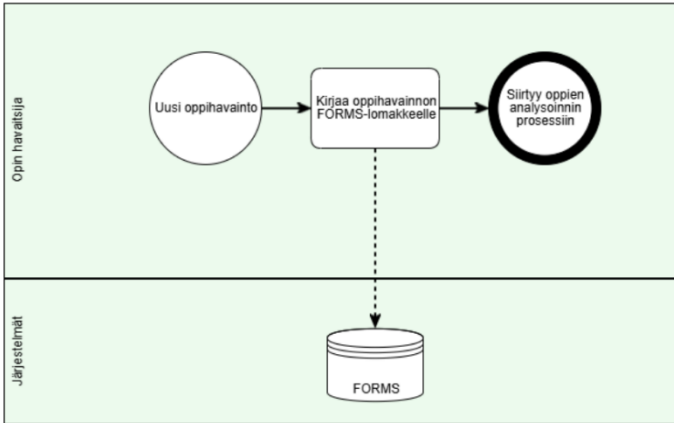
3.1 Oppien kerääminen

Oppien kerääminen tapahtuu kahden prosessin mukaisesti. Systemaattinen ja eri projektivaiheissa tapahtuva oppien kerääminen on esitetty oppien kerääminen haastatteluilla -prosessissa (Kuva 2). Haastattelu tai työpaja voidaan organisoida siten, että se sisältyy projektin olemassa oleviin palavereihin tai erikseen erityisesti valitulle ryhmälle henkilöitä. Oppien keräämisessä on oleellista kiinnittää huomiota erityisesti tavoitteiden ja fokuksen määrittelyyn ja varmistaa, että keräämiseen osallistuneet henkilöt katselmoivat ja hyväksyvät haastattelun koosteen.



Kuva 2. Oppien kerääminen haastatteluilla tai työpajoilla -prosessi

Oppien keräämisessä on pidetty tärkeänä jatkuvan oppimisen periaatetta, jossa tekijällä on mahdollisuus milloin tahansa tuoda esiin havaitsemansa oppi. Tästä syystä hankkeelle on luotu myös oppien jatkuvan keräämisen prosessi, jossa opin voi käydä kirjaamassa työn lomassa tätä tarkoitusta varten luotuun järjestelmään.

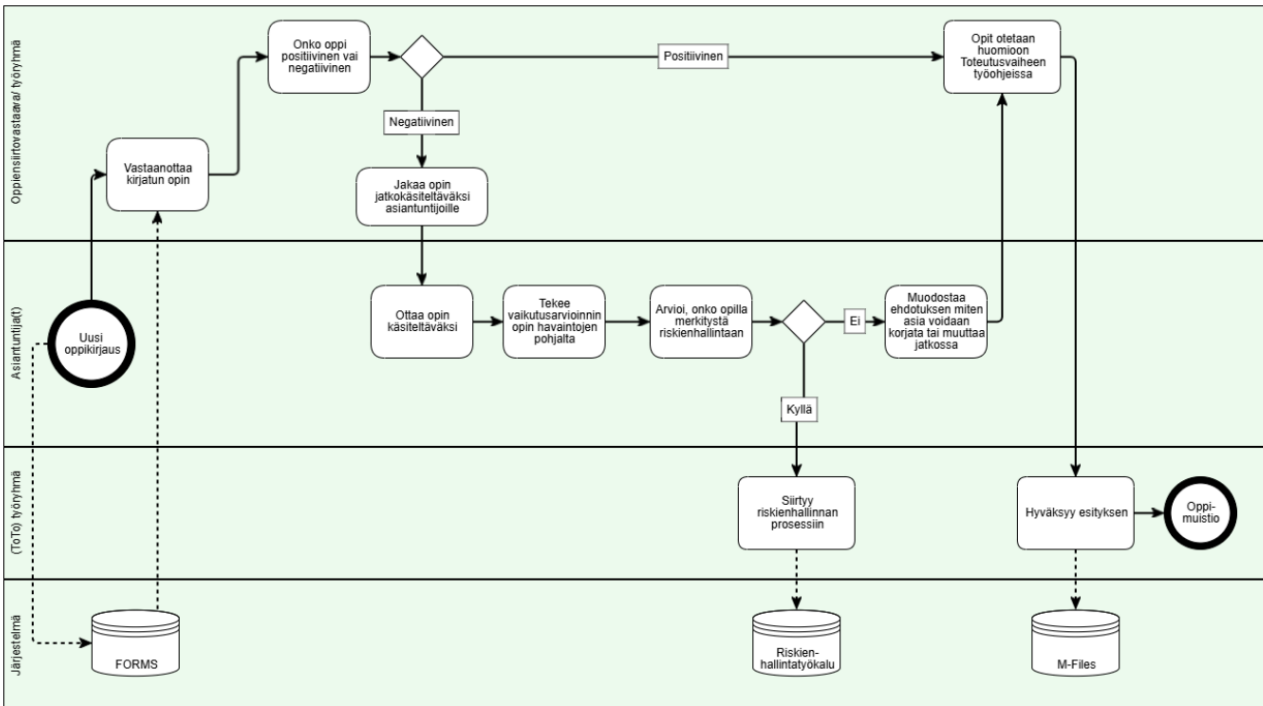


Kuva 3. Oppien jatkuvan keräämisen prosessi

3.2 Oppien analysointi

Oppien analysoinnin prosessin (Kuva 4) tavoitteena on tunnistaa niiden vaikutukset, niiden merkitys riskienhallinnalle sekä muodostaa käytännön toimenpide-ehdotuksia seuraavaan/alkavaan hankevaiheeseen. Oppien keräämisen vaiheessa dokumentoidut opit ja analysointivaiheessa summatut toimenpide-ehdotukset kirjataan ”oppimuistioksi” (word, powerpoint jne).

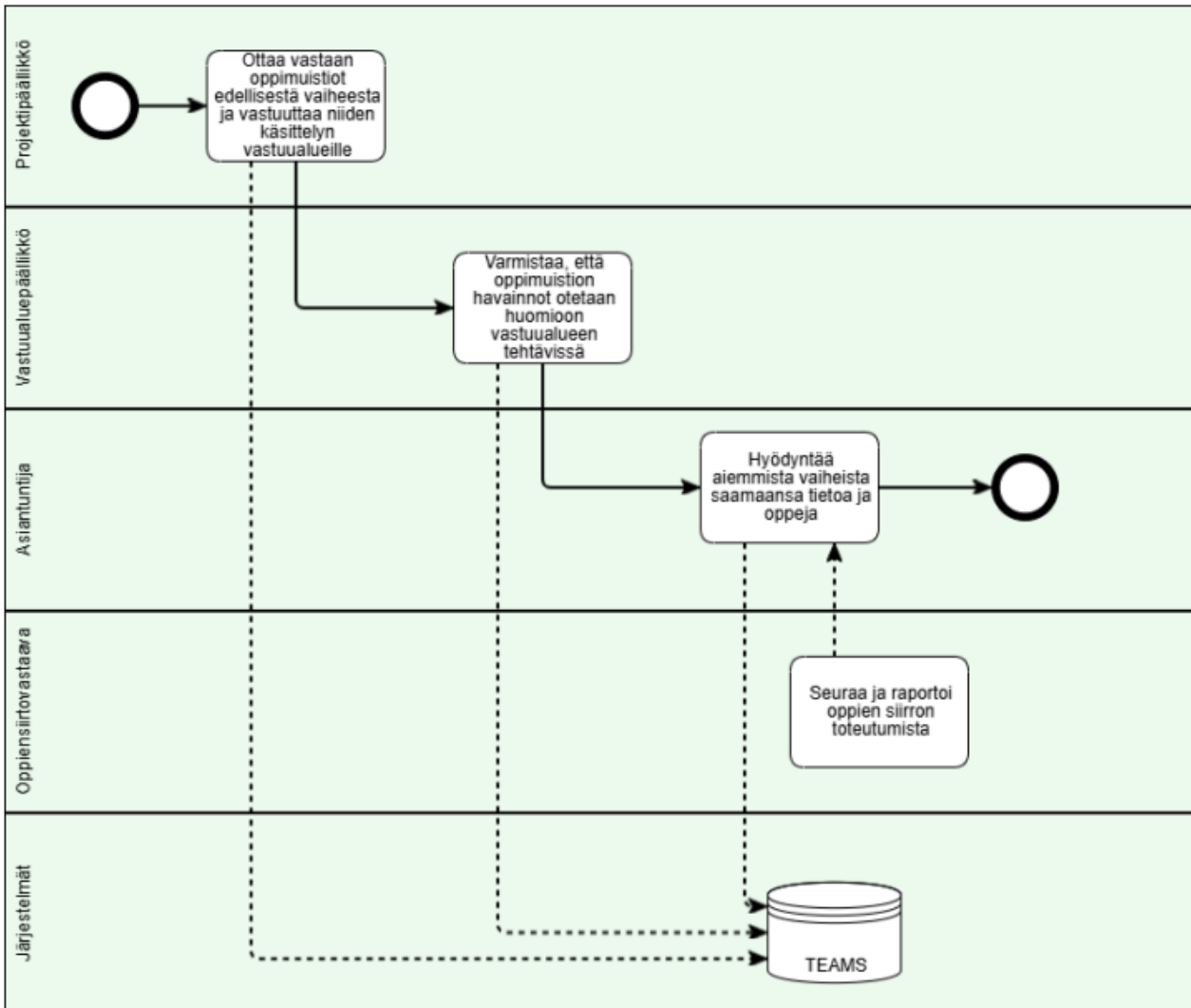
Tämän prosessivaiheen tiedonhallinnassa ja dokumentaatiossa käytetään järjestelminä JIRAA, Väyläviraston riskienhallintajärjestelmää ja M-Filesia.



Kuva 4. Oppien analysoinnin prosessi

3.3 Oppien juurruttaminen

Oppien juurruttamisen prosessissa (Kuva 5) kuvataan miten kerätyt ja analysoidut opit otetaan käyttöön ja viedään organisaation toimintaan. Erityisesti tässä vaiheessa seurataan myös oppien siirron toteutumista sekä vaikuttavuutta.



Kuva 5. Oppien juurruttamisen prosessi

4 Oppien keräämisen menetelmät

Oppien keräämisen kulmakivenä on kulttuuri, joka kannustaa oppimaan ja jakamaan oppeja. Oppien keräämistä pystytään toteuttamaan hankkeella useilla tavoilla. Tärkeintä on kuitenkin saada oppien kerääminen osaksi arkipäiväistä tekemistä. Alla on esitelty

muutamia työskentelytapoja, joihin Digirata-hankkeessa on valmisteltu työskentelypohjia ja toimintatapoja. Projektipäällikkö voi arvioida hankekohtaisesti, millaiset toimintatavat kussakin hankkeessa ja sen vaiheessa ovat tarkoituksenmukaisia.

1. Projektien retrot/”lessons learnt” -työpajat

Eriyisen tärkeää on arvioida miten laajasta ja pitkästä projektista on kyse, ja kerätä retroilla tai lessons learnt -työpajoilla opit oikea-aikaisesti. Pitkässä projektissa ei riitä, että oppeja kerätään vain lopussa, mutta lyhyissä projektiosioissa voi riittää pelkkä loppuretro.

Näitä sessioita varten hankkeella on valmisteltu työskentelymalli, jota voidaan hyödyntää erilaisilla alustoilla pienellä vaivalla.

2. Oppien jatkuva kerääminen

Oppeja kertyy joka päivä kaikessa mitä teemme ja niiden keräämistä ei tarvitse aina venyttää tiettyyn projektivaiheeseen. Tätä varten projektilla voidaan sopia päivittäisen oppien keräämisen malli, joka määrittää mihin opit kerätään.

3. Hankkeen laajuiset työpajat

Hankkeessa on hyvä tunnistaa, milloin on tarve kokoontua laajemmalla kokoonpanolla kuin projektitason osallistujajoukolla keräämään oppeja. Näissä on tärkeä tunnistaa etukäteen tavoitteet ja keskittyä tiettyihin teemoihin, jolloin fasilitoinnissa pystytään pitämään fokus oikeissa asioissa.

4. Tiimien väliset työpajat

Projektissa on useita työkokonaisuuksia ja näiden välisten työpajojen toteuttamisella voidaan saada tietoa mm. tiedon kulkemisesta eri työkokonaisuuksien välillä ja muusta työkokonaisuuksien välisestä kehitystarpeesta.

5. Tapaustutkimukset ja vertailuanalyysi

Tutkimalla aikaisempia projekteja tapaustutkimusten tai vertailuanalyysin muodossa tulee syventää osaamista ja ymmärrystä onnistumisista ja epäonnistumisista.

Tapaustutkimusten ja vertailuanalyysien toteuttamisessa voidaan kerätä kokemuksia sekä muista Euroopassa käynnissä olevista ERTMS-hankkeista että samankaltaisista järjestelmä- ja toimintatapamuutoksista muissa liikennemuodoissa tai muilla toimialoilla.

Yllä mainittujen lisäksi toteutusvaiheessa on tarpeen varmistaa, että projekteilla on palautteenantoon kannustava toimintaympäristö.

5 Oppiarkisto

Jotta oppien keräämisestä ja juurruttamisesta jää myös dokumentoitu jälki, kirjataan kerätyt opit oppiarkistoon. Oppiarkisto on erityisesti projektijohdon työkalu projektin ja sen hankintojen suunnitteluvaiheessa. Varsinaiset toimenpiteet kussakin projektin vaiheessa suunnitellaan projektikohtaisesti. Niiltä osin kuin oppeja vastaanottava organisaatio on jo muodostettu, voidaan kerättäviä oppeja hyödyntämään tuleva osapuoli ottaa mukaan jo oppien keräämisen vaiheeseen.

Arkiston materiaalin kerääminen on aloitettu vuoden 2024 aikana ja se täydentyy sitä mukaa kun uutta materiaalia syntyy. Tavoitteena on, että arkistoon kertyy oppeja kustakin Digirata-hankkeen toteutusvaiheen projektikokonaisuudesta.

6 Oppien siirron vaikuttavuuden arviointi

Oppien siirron vaikuttavuuden arviointi tulee olemaan osa toteutusvaiheen laadunhallintasuunnitelmaa.



Euroopan unionin
rahoittama
NextGenerationEU



digirata.fi